

11. Цифрова грамотність населення України: звіт за результатами загальнонаціонального опитування / Міністерство цифрової трансформації України, 2021. Available at: <https://osvita.diia.gov.ua/research>.

References:

1. Bykov, V., Spirin, O., Pinchuk, O. (2017). Problemy ta zavdannja suchasnogo etapu informatyzacii osvity [Problems and tasks of the modern stage of informatization of education]. *Naukove zabezpechennja rozvytku osvity v Ukraini: aktual'ni problemy teorii i praktyky (do 25-richchja NAPN Ukrainy) – Scientific support for the development of education in Ukraine: current issues of theory and practice (to the 25th anniversary of the NAPS of Ukraine)*. S.V. Bartosh (Ed.). (pp. 191–198). Kyi'v: Vydavnychyj dim «Sam» [in Ukrainian].
2. Bykov, V. Y., Gurzhij, A. M., Zaichuk, V. O., Kartashova, L. A., Ivaniuk, I. V., Ovcharuk, O. V. (2021). Challenges and prospects of the use of digital learning instruments by teachers during the COVID-19 pandemic. *Proceedings from Science and Education '21: XVI Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia – The Sixteenth International Scientific and Practical Conference*. (pp. 3–8). Hmel'nyckyj: HNU [in Ukrainian].
3. Gurzhij, A. M., Kartashova, L. A., Lapins'kyj, V. V (2018). Informatyzacija zagal'noi' seredn'oi' osvity v Ukraini [Informatization of general secondary education in Ukraine]. *Proceedings from Modern achievements of science and educations '18: XIII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia – The Thirteenth International Scientific and Practical Conference*. (pp. 9–13). Hmel'nyckyj: HNU [in Ukrainian].
4. Kartashova, L., Sorochan, T. (2021). Cyfrove navchal'ne seredovyshhe nastupnogo pokolinnja: jak bude vygljadaty ekosystema navchannja pislja ery LMS [Digital learning environment of the next generation: what will look like the learning ecosystem after the LMS era]. *Proceedings from Information technologies in professional activity '21: XIV Vseukrai'ns'ka naukovo-praktychna konferentsiia – The Fourteenth All-Ukrainian scientific-practical Conference*. (pp. 19–22). Rivne: RVV RDGU [in Ukrainian].
5. Kartashova, L., Plish, I. (2020). Cyfrovyj porjadok dennyj rozvytku osvity: sprjamovanist' na formuvannja cyfrovyh kompetentnostej [Digital agenda of education development: focus on the formation of digital competencies]. *Naukovyj visnyk Mukachivs'kogo derzhavnogo universytetu. Serija "Pedagogika ta psihologija" – Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 1 (11), 135–139 [in Ukrainian].
6. Ivanjuk, I. V. (2021). Vyklyky dystancijnogo navchannja v Ukraini v umovah karantynu Covid-19 [Challenges of distance learning in Ukraine under quarantine Covid-19]. *Visnyk Nacional'noi' akademii' pedagogichnyh nauk Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 3 (2), 1–4. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-10-1> [in Ukrainian].
7. Bykov, V., Spirin, O., & Pinchuk, O. (2020). Suchasni zavdannja cyfrovoi' transformacii' osvity [Modern tasks of digital transformation of education]. *Visnyk kafedry JuNESKO «Neperervna profesijna osvita HHI stolittja» – UNESCO Chair Journal "Lifelong Professional Education in the XXI Century"*, 1, 27–36 [in Ukrainian].
8. Cyfrova adzhenda Ukrainy – 2020 [Digital Agenda of Ukraine – 2020], available at: <https://ucc.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (Accessed 31 January 2022) [in Ukrainian].
9. Network Readiness Index 2021. Shaping the Global Recovery: How digital technologies can make the post-Covid world more equal, available at: <https://networkreadinessindex.org>.
10. ICT Development Index. "IDI 2017 rank", available at: [https://www.itu.int/net4/ITU\\$D/idi/2017/index.html](https://www.itu.int/net4/ITU$D/idi/2017/index.html).
11. The Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2021). Cyfrova gramotnist' naseleennja Ukrainy: zvit za rezul'tatamy zagal'nonacional'nogo opytuvannja [Digital literacy of the population of Ukraine: a report on the results of a national survey], available at: <https://osvita.diia.gov.ua/research> [in Ukrainian].

УДК 378.091.12: 364-051(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-405-417](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-405-417)

Куліш Ірина Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, бульвар Шевченка, 81, м. Черкаси, 18031, тел.: (0472) 37-21-42, <https://orcid.org/0000-0002-5375-5429>

Некоз Ірина Веніамінівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, бульвар Шевченка, 81, м. Черкаси, 18031, тел.: (0472) 37-21-42, <https://orcid.org/0000-0001-7946-8463>

СПІВПРАЦЯ ЯК НЕОБХІДНА НАВИЧКА 21-го СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Анотація. Стаття присвячена розгляду останніх досліджень у сфері вищої освіти, інноваційних методів викладання та навчання, формування та розвитку навичок 21 століття, які сприятимуть успішній кар'єрі майбутніх студентів. Стаття зосереджується на проблемі розвитку соціальних навичок 21-го століття, а саме, навички співпраці студентів університету. Робота виокремлює особливості освітнього середовища 21-го століття та його роль у розвитку навичок, необхідних для успішної кар'єри майбутніх фахівців. Одним із завдань інноваційного навчального середовища є розвиток навичок співпраці, які, в свою чергу, охоплюють такі навички як розподіл обов'язків, прийняття спільних рішень та взаємозалежної роботи, а також уміння поважати колег та йти на компроміс.

Стаття акцентує увагу на ролі викладача та студента у сучасному освітньому середовищі, на аналізі навчальної діяльності студентів, спрямованої на розвиток навички співпраці згідно рубрик проекту «Інноваційне викладання та навчання». В роботі аналізуються результати опитування викладачів та студентів Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького стосовно досвіду співпраці у викладацькій та навчальній діяльності; визначаються можливості навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» стосовно розвитку соціальної навички співпраці студентів спеціальності «Здоров'я людини» та аналізуються види навчальної діяльності під час вивчення іноземної мови професійного спрямування згідно з кодами рубрик щодо розвитку навичок співпраці студентів.

Навчальна дисципліна «Іноземна мова професійного спрямування» має потенційні можливості розвитку навичок співпраці в освітньому процесі, які будуть необхідними також в подальшій професійній кар'єрі студентів, оскільки

розробка та аналіз видів освітньої діяльності дозволив розподілити деякі форми та види навчання відповідно до рубрик, запропонованих проектом «Інноваційне викладання та навчання».

Ключові слова: соціальні навички 21-го століття, навичка співпраці, освітнє середовище, навчальний процес, іноземна мова професійного спрямування.

Kulish Iryna Mykolayivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Foreign Languages Chair, Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University, Shevchenko Boule., 81, Cherkasy, 18031, tel.: (0472) 37-21-42, 35-44-63, <https://orcid.org/0000-0002-5375-5429>

Nekoz Iryna Veniaminivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Foreign Languages Chair, Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University, Shevchenko Boule., 81, Cherkasy, 18031, tel.: (0472) 37-21-42, 35-44-63, <https://orcid.org/0000-0001-7946-8463>

COOPERATION AS A NECESSARY SKILL OF THE 21ST CENTURY IN THE CONTEXT OF STUDYING A FOREIGN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL ORIENTATION

Abstract. The article focuses on the latest research in higher education, innovative teaching and learning methods, and the formation and development of the 21st century skills that will contribute to the successful careers of future students. The article focuses on the development of social skills of the 21st century, namely, the skills of cooperation of university students. The work highlights the educational environment of the 21st century and its role in developing the skills needed for a successful career of future experts. One of the tasks of an innovative learning environment is to develop collaborative skills, which, in their turn, include the skills of shared responsibilities, joint decision-making and interdependent work, as well as the ability to respect colleagues and compromise.

The article focuses on the role of teachers and students in the modern educational environment, on the analysis of students' educational activities aimed at developing the skills of cooperation under the rubrics of the project "Innovative teaching and learning". The paper analyzes the results of a survey of teachers and students of Cherkasy National University regarding the experience of cooperation in teaching and learning activities; The possibilities of the discipline "Professional-Oriented Foreign Language" in relation to the development of social skills of cooperation of students majoring in "Health Study" are determined, and the types of educational activities are analyzed in the context of studying a professional-oriented foreign language.

Keywords: soft skills of the 21st century, cooperation skills, educational environment, educational process, professional-oriented foreign language.

Постановка проблеми. Процеси глобалізація та стрімкого розвитку технологій безпосередньо впливають на підготовку фахівців різних спеціальностей. Завдання освіти на сучасному етапі розвитку суспільства охоплюють не лише і не стільки передачу знань та розвиток необхідних навичок, а включають необхідність створення інноваційного творчого навчального середовища. Таке середовище надає студентам можливість отримати стимул для навчання протягом всього життя, потребу удосконалювати свої професійні навички та набувати соціальні навички, необхідні для успішного розвитку професійної кар'єри в епоху стрімкого розвитку технологій та високої конкурентності. Освітняни, аналізуючи працевлаштування випускників та слідкуючи за їх кар'єрним успіхом, порівнюючи вимоги роботодавців з програмними компетентностями випускників, приходять до висновку, що крім фахових компетентностей для успішної кар'єри необхідні соціальні навички, які набувають все більшого значення у швидкому русі розвитку технологій та зміни переліку видів роботи й посад. Сучасний професіонал повинен мати високий коефіцієнт соціальних навичок, щоб бути конкурентоспроможними та успішним на сучасному конкурентному ринку праці [1,2, 3].

Освітняни, методисти та науковці переконуються, що інноваційне викладання є необхідною умовою сучасного суспільства, щоб відповідати освітнім потребам нових поколінь. Дослідники та педагоги погоджуються, що інноваційне навчання є необхідною умовою для того, щоб сучасні студенти були успішними у своєму подальшому професійному розвитку. Методисти доводять, що інноваційна практика викладання є спільним навчальним процесом з практичним підходом для збагачення навчальної діяльності студентів. Інноваційне викладання та навчання характеризуються студентоцентрованою педагогікою, розширеними можливостями навчання та широким застосуванням інформаційно-комунікативних технологій для викладання та навчання [4, 5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці прийшли до висновку щодо необхідності змін в освітній системі та недоречності старої індустріальної системи освіти минулого. Тобто, у суспільстві стрімкого прогресу інформаційно-комунікативних технологій фахівець повинен мати глибокі знання, які він буде поглиблювати і удосконалювати протягом свого життя. Все більше досліджень показують необхідність переосмислення навчального процесу, яке передбачає його перепроєктування на розвиток навичок 21 століття, які включають навички співпраці, кваліфікованого спілкування, вирішення проблем та інновацій, побудови знань, саморегуляції, інноваційно-комунікативних технологій та інших ключових навичок для успіху в сучасному суспільстві. Тому, у 21-му столітті навчальне середовище має бути особливим: переважно проблемним та дослідницьким, з активним залученням студентів до планування навчального процесу та його організації, з побудовою знань студентами з або без керування з боку інших учасників навчального

процесу, зі студентським самоврядуванням, з ефективними стосунками викладача і студентів. Дослідники визнають, що роль та функції викладача змінюються, перетворюючись з передачі знань на побудову знань. Сучасний викладач має чітко усвідомлювати як студент навчається та розуміє наявні ресурси, включаючи інформаційно-комунікативні, застосовувати підхід співпраці, який передбачає зміну та гнучкість методології, розвивати продуктивні стосунки зі студентами, застосовуючи диференційоване навчання. Сучасні педагогічні дослідження підкреслюють поняття «освітянина як студента» – тобто, «професіонал, який навчається». Сучасні студенти є представниками покоління, яке зростає з розвитком засобів співпраці та комунікації. Дослідники зауважують, що викладання 21-го століття є певним мостом між теорією і практикою, потребує нових програм та нових методів, вимагає проектування освітнього середовища. Таке проектування, на думку фахівців, має вибудовуватися на інноваційних підходах до викладання й навчання та методології наукового дослідження. Ключовими елементами навчальних планів та програм є зосередження на перепроєктуванні навчального процесу, використовуючи нові підходи та поширення нових навчальних видів діяльності у широкому навчальному середовищі.

Стенфордський дослідницький інститут за фінансової підтримки «Партнери Майкрософт у навчанні» розробили науково-дослідний проект «Інноваційне викладання та навчання» (2012), метою якого була допомога викладачам у плануванні навчальної діяльності, яка б надала студентам можливості формування та розвитку навичок 21-го століття. [6, 7]. Планування навчання 21 століття містить рубрики, які досліджують певні навички 21-го століття: співпрацю, побудову знань, саморегуляцію, вирішення реальних проблем та інновацію, використання ІКТ у навчанні та кваліфіковане спілкування. Дослідження кожної навички охоплює два види рубрик: рубрика планування навчання та рубрика роботи студента. Зокрема, мета рубрики планування навчання щодо розвитку навички співпраці полягає у допомозі викладачам визначити та зрозуміти можливості навчального процесу для формування та розвитку навички співпраці. Мета рубрики роботи студента щодо розвитку навички співпраці полягає у визначенні ступеню демонстрації навички співпраці роботою студентів [8, 9].

Мета дослідження полягає в огляді інноваційних підходів до викладання та навчання; розгляді навичок 21-го століття, які сприятимуть майбутній успішній професійній діяльності студентів, взагалі, та навички співпраці, зокрема; аналізі навчальної діяльності студентів, спрямованої на розвиток навички співпраці згідно рубрик проекту «Інноваційне викладання та навчання» та досвіду роботи Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького; визначення можливостей навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» стосовно розвитку соціальної навички співпраці студентів спеціальності «Здоров'я людини»; розробка та аналіз видів навчальної діяльності під час вивчення іноземної мови професійного

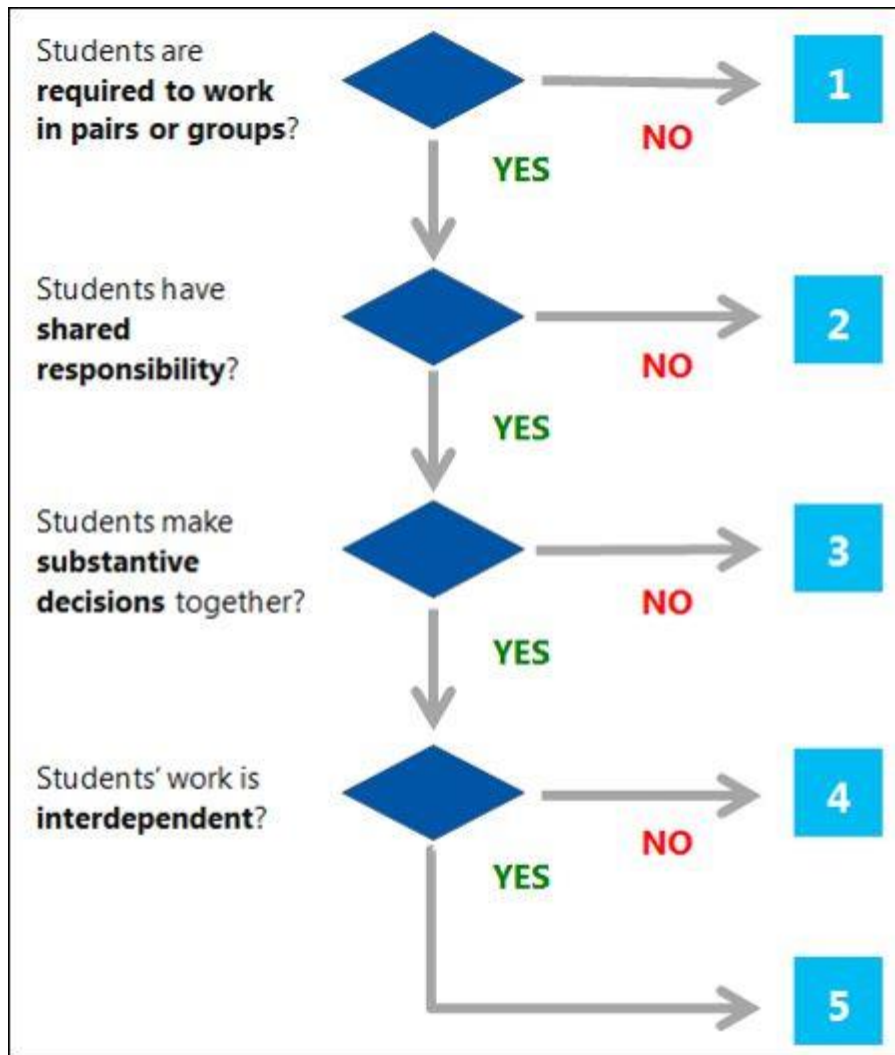
спрямування згідно з кодами рубрик щодо розвитку навичок співпраці студентів.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до інноваційних підходів, навчальне середовище повинно сприяти розвитку навичок співпраці студентів. Співпраця вимагає від студентів розподіл обов'язків, прийняття спільних рішень та взаємозалежної роботи. Для того, щоб співпраця студентів була ефективною, студенти повинні працювати разом, поважаючи один одного та йдучи на компроміси.

Поняття співпраці існує як у природі, взагалі, так і в різних сферах суспільства, зокрема. Українське слово «співпраця» тлумачиться як «спільна з ким-небудь діяльність» [10]. Етимологія англійського та французького слова *collaboration* походить від латинського *collaborare* (асимільована форма від *com* «з» та *laborare* «працювати») та має значення «працювати з». Стосовно значення слова, іменник *collaboration* розглядається як «дія разом, об'єднані працею» (1830) [11]. В німецькій мові подібний за значенням варіант теж звучить, як «праця разом» (*Zusammenarbeit*). Поняття співпраці існувало та існує у сферах політики, торгівлі, медицини, науки, мистецтва, тощо. У сфері освіти значення цього поняття переосмислюється в світлі процесів, які мають місце в сучасному глобальному суспільстві.

Співпраця у сучасному суспільстві охоплює такі поняття, як переговори, вирішення конфліктів, домовленість, розподіл завдань, вислуховування ідей інших, інтеграція ідей. Базуючись на цих аспектах, повинна проектуватися навчальна культура та навчальне середовище. Навчальний процес може включати різні рівні співпраці студентів на всіх етапах, проте, організаційні та змістові форми організації навчання, спрямовані тим чи іншим чином на спільну роботу студентів, будуть сприяти розвитку навичок співпраці, необхідних у подальшому професійному житті майбутніх фахівців.

Згідно з навчальним плануванням 21-го століття рубрика співпраці досліджує чи студенти співпрацюють один з одним, чи вони мають розподілені обов'язки, чи вони приймають суттєве рішення разом (стосовно змісту, процесу або продукту), та чи їх робота є взаємозалежна. Проект «Інноваційне викладання та навчання» пропонує візуальну ідею співпраці у вигляді дерева рішення (Рис.1) [12]:

Рис.1. Дерево рішення співпраці за проектом «Інноваційне викладання та навчання» [12].

Як зазначено в проекті, не кожне завдання в навчальному процесі включатиме всі рівні співпраці студентів, проте варто включати навчальний досвід всіх рівнів протягом періоду навчання. Згідно проекту, дерево рішення може бути представлено у формі рубрик, зазначаючи код та критерії:

1 – від студентів не вимагається працювати разом у парах чи групах;
 2 – студенти працюють разом, але не мають розподілених обов'язків;
 3 – студенти працюють разом, мають розподілені обов'язки, але не приймають суттєве рішення стосовно змісту, процесу або продукту;

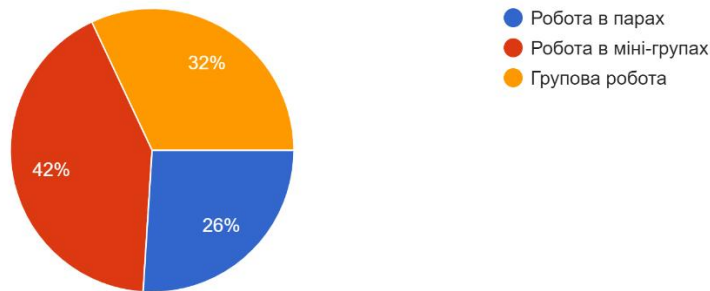
4 - студенти працюють разом, мають розподілені обов'язки, приймають суттєве рішення стосовно змісту, процесу або продукту, але їх робота не взаємозалежна;

5 - студенти працюють разом, мають розподілені обов'язки, приймають суттєве рішення стосовно змісту, процесу або продукту та їх робота є взаємозалежною [13, 14].

Оскільки, дослідження кожної навички охоплює два види рубрик: рубрика планування навчання та рубрика роботи студента, ми з'ясували ставлення науково-викладацького складу університету до застосування у навчальному процесі форм та методів роботи, які сприяли б розвитку такої соціальної навички, як співпраця, та ставлення студентів до форм та методів роботи, які сприяють розвитку співпраці.

В опитуванні брало участь 50 викладачів та 380 студентів. Згідно опитування викладачів, 76% викладачів часто використовують такі методи роботи, які сприяють розвитку навичок співпраці у навчальному процесі часто, а 24 % - час від часу, застосовуючи при цьому такі форми роботи, як робота в міні-групах (42%), групова робота (32 %) та робота в парах (26%) (Рис.2).

2. Які елементи співпраці студентів ви застосовуєте частіше:
50 відповідей

Рис.2. Організаційні форми роботи співпраці студентів.

Переважна більшість викладачів (70%) вважають доречним, щоб навчальний процес включав форми та методи роботи для розвитку навичок співпраці; частина опитуваних вважає, що доречно застосовувати такі підходи час від часу (30%). Більшість викладачів переконані, що навчальний процес був би ефективнішим, якби регулярно застосовувалися форми роботи, які сприяють розвитку навичок співпраці (86%), при цьому 6% викладачів так не вважають, а 8% - не впевнені однозначно в тому чи іншому варіанті. В той же час, майже всі викладачі впевнені у тому, що навички співпраці студентів є необхідними як у навчальному процесі (96%), так і в подальшій професійній кар'єрі (98%). Отже, науково-педагогічні працівники Черкаського національного університету, в цілому, застосовують у навчальному процесі форми та методи роботи, які сприяють розвитку навичок співпраці студентів (з різною частотністю) та більшість викладачів вважають необхідним такий вид роботи і для навчального процесу, і для подальшого успіху у професійній кар'єрі.

Аналізуючи ставлення студентів до форм та методів роботи, які сприяють розвитку співпраці, ми прийшли до висновку, що студенти мають різний досвід щодо такого виду роботи, а саме, часте застосування різних форм роботи, пов'язаних з співпрацею студентів відзначають 43,6% студентів, регулярно

застосування – 30,5%, інколи – 23,5%, ніколи – 2,3%. Стосовно переважних форм організації роботи на заняттях, 35,2% студентів відзначають роботу в міні-групах, 35,2% - групову роботу та 29,7% - роботу в парах. При цьому, називаючи дисципліни, на яких частіше застосовуються елементи роботи, спрямовані на співпрацю студентів, вони виокремлюють соціально-гуманітарні дисципліни (70,7%), спортивні дисципліни (18,7%), природничо-математичні (8,9%) (Рис. 3).

3. На яких дисциплінах викладачі застосовують елементи співпраці частіше:
 369 відповідей

Рис. 3. Дисципліни, на яких застосовуються елементи співпраці студентів.

Стосовно ефективності навчального процесу, 63,9% студентів вважають, що співпраця студентів сприяла б цьому, 28,9% - не впевнені у цьому, а 7,1% не вбачають в цих аспектах зв'язку. Тому, і в необхідності навичок співпраці впевнені 88,7% студентів (7,6% студентів не впевнені у цьому, а 3,7% студентів не бачать необхідності у таких видах роботи). Проте, ще більший відсоток студентів (92,9%) розглядають навички співпраці як необхідні навички для успіху своєї професійної кар'єри, хоча 6% студентів не впевнені у цьому, а 1% студентів заперечує цей факт. Таким чином, студенти мають різний досвід роботи із застосуванням співпраці у навчальному процесі, при цьому, застосовані форми роботи в парах, в міні-групах та в групах приблизно розподіляються рівномірно. На думку студентів, саме на дисциплінах соціально-гуманітарного циклу найчастіше застосовуються форми співпраці студентів, що можна пояснити саме характером та метою цих видів дисциплін. Слід відзначити, що незважаючи на дещо різні оцінки форм співпраці студентів у навчальному процесі, більшість студентів вважають такі види роботи необхідними та переважна більшість студентів переконані, що навички співпраці є необхідними навичками для їх успіху у професійній кар'єрі.

Розглянемо можливості навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» стосовно розвитку соціальної навички співпраці студентів спеціальності «Здоров'я людини». Аналіз розроблених видів навчальної діяльності, спрямованих на розвиток навичок співпраці студентів, при вивченні іноземної мови професійного спрямування дозволив розподілити

деякі форми та види навчання відповідно до рубрик, запропонованих проектом «Інноваційне викладання та навчання» (формулювання завдань для студентів спеціальності «Здоров'я людини» англійською мовою) [15]:

1 – Students are not required to work together in pairs or groups

•Listen to the dialogue “In the gym”. Write down English words and word combinations related to physical fitness. Talk about the main aspects of physical fitness.

•Read the article “Stretching and Flexibility”. Choose the information about different types of flexibility.

•Look through the pictures with different types of exercises and describe one of the pictures.

2 – Students work together but they do not have shared responsibilities

•Work in pairs. Read the information about jogging. Ask your partner some questions to the text. Discuss the beneficial effect of jogging.

•Work in groups of 3-4. Here is the description of training session. Which statements go with flexibility training? Discuss your answers with your partners.

•Look through the pictures with different types of exercises and describe one of the pictures to your partner. Discuss the type of the exercise with your partner.

3 - Students work together, have shared responsibilities but they are not required to make substantive decision

•Work in groups. Read the information about physical fitness and decide who will find the information and who will present physiological aspects, health-related aspects, skill-related aspects, sport-related aspects of physical fitness.

•Work in pairs. Devise a fitness routine for a client (imagine that one of you is a fitness instructor, another- nutritionist).

•Work in pairs. Look through the pictures with different types of exercises, choose one of them. Prepare joint description of this physical exercise.

4 – Students work together, have shared responsibilities, make substantive decision but their work is not interdependent

•Group work. You should present our university gym in English to the first-year students. Your presentation should involve different parts concerning workout area, equipment, information about fitness instructors, types of exercises, fitness routine, etc.

•Group work. Devise a fitness routine for a gymnast involving flexibility training, stretching, strength training, and nutrition plan.

5 - Students work together, have shared responsibilities, make substantive decision and their work is interdependent

•Group work. You should present our university gym to the student delegation from Poland. Make Power Point presentation concerning purpose, functions, equipment of the gym and ways to help clients achieve their goals.

•Group work. Devise a fitness routine for a gymnast involving flexibility training, stretching, strength training, and nutrition plan). One of the students should present all the findings.

Стосовно частотності використання видів навчальної діяльності, спрямованих на розвиток навичок співпраці студентів, слід зазначити, що на заняттях з іноземної мови професійного спрямування види діяльності кодів 1 та 2 застосовуються майже на кожному занятті, наприклад [15]:

- діяльності, віднесені до коду 1: 1) *прослухайте діалог «У гімнастичному залі», запишіть слова та словосполучення, пов'язані з фізичним фітнесом; розкажіть про основні аспекти фізичного фітнесу; 2) прочитайте статтю «Розтягування та гнучкість», назвіть основні види гнучкості; 3) перегляньте картинки з різними видами вправ, опишіть одну з картинок;*

- діяльності, віднесені до коду 2: 1) *працюйте в парах, прочитайте інформацію про біг підтюпцем, задайте декілька запитань по тексту партнеру, обговоріть благотворний ефект цього виду бігу; 2) працюйте в групах 3-4, перегляньте описи тренувань, оберіть твердження стосовно тренування гнучкості, обговоріть свій вибір з партнерами; 3) працюйте в парах, перегляньте картинки з видами вправ, опишіть одну з картинок партнеру, обговоріть вид вправи.*

Види навчальної діяльності, які можна віднести до коду 3, як правило, застосовуються на заняттях з іноземної мови професійного спрямування у кожному змістовому модулі, наприклад: 1) *працюйте в міні-групах, прочитайте інформацію про фізичний фітнес, розподіліть, хто від групи презентує: фізіологічні аспекти, аспекти здоров'я, аспекти навичок та спортивні аспекти фізичного фітнесу; 2) працюйте в парах, розробіть спільну програму для клієнта (уявіть, що один з вас – інструктор, інший – дієтолог); 3) працюйте в парах, перегляньте картинки з різними видами фізичних вправ, підготуйте спільний опис вправи.*

Види навчальної діяльності, які відносяться до коду 4, практично застосовуються наприкінці семестру або як підсумковий модульний контроль, наприклад: 1) *групова робота: ви повинні презентувати англійською мовою університетський гімнастичний зал для студентів 1 курсу; презентація має включати опис робочої зони, обладнання, інформацію про фітнес інструкторів, види вправ, опис фітнес-програми; 2) групова робота: розробіть спільну фітнес-програму для гімнаста, включаючи тренування гнучкості, розтягування, сили та план харчування.*

Види навчальної діяльності, які відносяться до коду 5, можливо застосовувати як підсумковий контроль вивчення навчальної дисципліни, наприклад: 1) *групова робота: підготуйте та зробіть презентацію університетського гімнастичного залу для делегації польських студентів, використовуючи можливості Power Point, включіть інформацію практичних цілей, функцій, обладнання залу, шляхи допомоги клієнтам досягти своєї мети та запропонуйте ілюстративний матеріал; 2) робота в групі: розробіть фітнес план для гімнаста, включаючи елементи тренування гнучкості,*

розтягування, сили, план харчування; представник кожної групи презентує план своєї групи.

Висновки. Таким чином, одним із завдань інноваційного навчального середовища є розвиток навичок співпраці, які, в свою чергу, охоплюють такі навички як розподіл обов'язків, прийняття спільних рішень та взаємозалежної роботи, а також уміння поважати колег та йти на компроміс.

Аналіз викладацької діяльності, спрямованої на розвиток навички співпраці показав, що науково-педагогічні працівники Черкаського національного університету, в цілому, застосовують у навчальному процесі форми та методи роботи, які сприяють розвитку навичок співпраці студентів (з різною частотністю) та більшість викладачів вважають необхідним такий вид роботи і для навчального процесу, і для подальшого успіху у професійній кар'єрі. Огляд навчальної діяльності студентів, спрямованої на розвиток навички співпраці, свідчить, що студенти мають різний досвід роботи із застосуванням співпраці у навчальному процесі, при цьому, застосовані форми роботи в парах, в міні-групах та в групах приблизно розподіляються рівномірно; найчастіше форми співпраці застосовуються на гуманітарних дисциплінах та студенти вважають навички співпраці необхідними для їх успіху у професійній кар'єрі.

Навчальна дисципліна «Іноземна мова професійного спрямування» має потенційні можливості розвитку навичок співпраці в освітньому процесі, які будуть необхідними також в подальшій професійній кар'єрі студентів, оскільки розробка та аналіз видів освітньої діяльності дозволив розподілити деякі форми та види навчання відповідно до рубрик, запропонованих проектом «Інноваційне викладання та навчання».

Метою подальших досліджень вбачаємо аналіз освітньої діяльності, спрямованої на розвиток інших навичок 21 століття, та можливості навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» в цьому аспекті.

Література:

1. John, J. (2009) Study on the Nature of Impact of Soft Skills Training Programme on the Soft Skills Development of Management Students. *Research Gate* https://www.researchgate.net/publication/228136153_Study_on_the_Nature_of_Impact_of_Soft_Skills_Training_Programme_on_the_Soft_Skills_Development_of_Management_Students.
2. Ali J. et al. (2014) The Effectiveness of Finishing School Programmes from the Perspectives of Graduates and Employers *Research Gate* https://www.researchgate.net/publication/270959963_The_Effectiveness_of_Finishing_School_Programmes_from_the_Perspectives_of_Graduates_and_Employers.
3. Balachander S., Jayam, R. (2015) Soft Skill Requirement and Suggested Training for Student Community at Colleges in Today's Context. *Research Gate* https://www.researchgate.net/publication/307964226_A_STUDY_ON_THE_SOFT_SKILL_REQUIREMENTS_AND_SUGGESTED_TRAINING_FOR_STUDENT_COMMUNITY_AT_COLLEGES_IN_TODAY'S_CONTEXT.
4. Mehta, P. (2021) Significance of soft skills for accounting students *Research Gate* https://www.researchgate.net/publication/351450834_Effectiveness_of_Training_on_Skill_Enhancement_of_Accounting_Students.
5. Kalyani D., Rajasekaran K. (2018) Innovative Teaching and Learning. *Journal of Applied and Advanced Research*. 3. (Suppl. 1). 23-25. v3S1.162 ISSN 2519-9412. https://www.researchgate.net/publication/325090377_Innovative_Teaching_and_Learning.

6. Safarini, D. (2019) Developing Students' Collaboration Skills though Project-Based Learning in Statistics. *Journal of Physics: Conference Series, Volume 1265, Konferensi Nasional Penelitian Matematika dan Pembelajarannya 27 March 2019, Central Java, Indonesia.* <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1265/1/012011/>
7. The Partnership for 21st Century Skill. (2012). Framework for 21st Century Learning, retrieved January 2017, from 21st Century Learning Design - ITL Research: <https://education.microsoft.com/GetTrained/ITL-Research>.
8. Beers, S. Z. (2011). Teaching 21st Century Skills an ASCD Action Tool. Alexandria, Virginia USA: ASCD. [3] Bell, S. (2010). Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future. *The Clearing House*, 83(2), 39–43. https://www.academia.edu/34971404/ProjectBased_Learning_for_the_21st_Century_Skills_for_the_Future. [4] Buck Institute for Education. (2012). Project-Based Learning. accessed on September 2014 from <https://www.pblworks.org/>. [5] Buck Institute for Education. (2013). Research Summary: PBL and 21st Century Competencies. http://pblworks.org/sites/default/files/2019-1/FreeBIE_Research_Summary.pdf accessed on January, 2017.
9. Makaramani R. (2015) 1st Century Learning Design for a Telecollaboration Project. *Elsevier. Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 191 (2015) 622 – 627.
10. Словник української мови: академічний тлумачний словник <http://sum.in.ua/s/spivpracja>.
11. Online Etymological Dictionary <https://www.etymonline.com/word/collaboration> .
12. The Partnership for 21st Century Skill (2012). Framework for 21st Century Learning, retrieved January 2017, from 21st Century Learning Design - ITL Research: <https://education.microsoft.com/GetTrained/ITL-Research>.
13. Framework for 21st century learning. Retrieved from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> SRI International. (2013). ITL LEAP21 Learning activity rubrics in Twenty first century learning design. Retrieved from <http://www.pil-network.com/.../450ed650-a9ee-4933-aaff-b5daaba98606>
14. 21st Century Learning Design for a Telecollaboration Project. Available from: https://www.researchgate.net/publication/282536178_21st_Century_Learning_Design_for_a_Telecollaboration_Project.
15. Куліш І.М., Королюк Г.О. Англійська мова для студентів спеціальності «Здоров'я людини». Вилання лруге, перероблене / І.М.Куліш, Г.О.Королюк. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького. – 2019. – 248 ст.

References:

1. John, J. (2009) Study on the Nature of Impact of Soft Skills Training Programme on the Soft Skills Development of Management Students. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/228136153_Study_on_the_Nature_of_Impact_of_Soft_Skills_Training_Programme_on_the_Soft_Skills_Development_of_Management_Students.
2. Ali J. et al. (2014) The Effectiveness of Finishing School Programmes from the Perspectives of Graduates and Employers Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/270959963_The_Effectiveness_of_Finishing_School_Programmes_from_the_Perspectives_of_Graduates_and_Employers.
3. Balachander S., Jayam, R. (2015) Soft Skill Requirement and Suggested Training for Student Community at Colleges in Today's Context. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/307964226_A_STUDY_ON_THE_SOFT_SKILL_REQUIREMENTS_AND_SUGGESTED_TRAINING_FOR_STUDENT_COMMUNITY_AT_COLLEGES_IN_TODAY'S_CONTEXT.
4. Mehta, P. (2021) Significance of soft skills for accounting students. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/351450834_Effectiveness_of_Training_on_Skill_Enhancement_of_Accounting_Students.
5. Kalyani D., Rajasekaran K. (2018) Innovative Teaching and Learning. *Journal of Applied and Advanced Research*. 3. (Suppl. 1). 23-25. v3S1.162 ISSN 2519-9412. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/325090377_Innovative_Teaching_and_Learning.

6. Safarini, D. (2019) Developing Students' Collaboration Skills through Project-Based Learning in Statistics. *Journal of Physics: Conference Series, Volume 1265, Konferensi Nasional Penelitian Matematika dan Pembelajarannya 27 March 2019, Central Java, Indonesia*. Retrieved from: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1265/1/012011/>
7. The Partnership for 21st Century Skill. (2012). Framework for 21st Century Learning, retrieved January 2017, from 21st Century Learning Design - ITL Research. Retrieved from: <https://education.microsoft.com/GetTrained/ITL-Research>.
8. Beers, S. Z. (2011). Teaching 21st Century Skills an ASCD Action Tool. Alexandria, Virginia USA: ASCD. [3] Bell, S. (2010). Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future. *The Clearing House*, 83(2), 39–43. https://www.academia.edu/34971404/ProjectBased_Learning_for_the_21st_Century_Skills_for_the_Future. [4] Buck Institute for Education. (2012). Project-Based Learning. accessed on September 2014 from <https://www.pblworks.org/>. [5] Buck Institute for Education. (2013). Research Summary: PBL and 21st Century Competencies. Retrieved from: http://pblworks.org/sites/default/files/2019-1/FreeBIE_Research_Summary.pdf accessed on January, 2017.
9. Makaramani R. (2015) 1st Century Learning Design for a Telecollaboration Project. *Elsevier. Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 191 (2015) 622 – 627.
10. *Slovník ukrajinskoi movy: akademichny tлумachny slovník. [Dictionary of the Ukrainian language: academic explanatory dictionary]* <http://sum.in.ua/s/spivpracja>. [in Ukrainian]
11. Online Etymological Dictionary. Retrieved from: <https://www.etymonline.com/word/collaboration>
12. The Partnership for 21st Century Skill (2012). Framework for 21st Century Learning, retrieved January 2017, from 21st Century Learning Design - ITL Research. Retrieved from: <https://education.microsoft.com/GetTrained/ITL-Research>.
13. Framework for 21st century learning. Retrieved from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework> SRI International. (2013). ITL LEAP21 Learning activity rubrics in Twenty first century learning design. Retrieved from: <http://www.pil-network.com/.../450ed650-a9ee-4933-aaff-b5daaba98606>
14. 21st Century Learning Design for a Telecollaboration Project. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/282536178_21st_Century_Learning_Design_for_a_Telecollaboration_Project.
15. Kulish I.M., Koroliuk H.O. (2019) *Anhliiska mova dlia studentiv spetsialnosti "Zdoroviia liudyny" [English for "Health Study" students]*. Cherkasy: Cherkasy B.Khmelnitsky National University. 248p. [in Ukrainian]